

Доброго дня, шановні прихильники кіноклубу «Книга на екрані»! Щиро вітаємо всіх Вас з нашим спільним святом – Всеукраїнським днем бібліотек! Для нас це свято знакове, бо саме в День бібліотек вісім років тому народилася ідея кіноклубу, який став добрим місцем зустрічі для багатьох черкащан. Та епоха карантину внесла свої корективи... Але ми продовжуємо працювати для Вас в віртуальному форматі! І сподіваємося на майбутні побачення в нашому затишному залі, очі в очі, наодинці з чудом кінематографу.

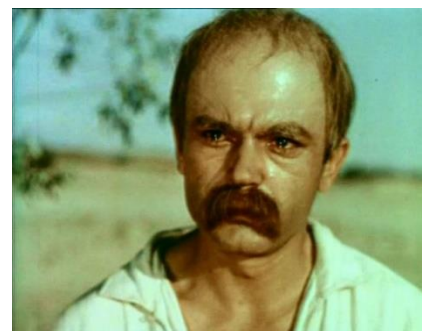

Сьогодні я хочу нагадати Вам про Майстра, поруч з іменем якого епітети «планета», «епоха», «глиба» є доречними: 25 вересня виповнилося 100 років від дня народження Сергія Федоровича Бондарчука – видатного режисера і великого актора. Його час – розквіт кінематографу, його фільми – світові шедеври, відмічені престижними кінопреміями.

А прийшов у світ наш герой під українським небом, на Херсонщині. І його майбутні кінопопеї такі ж неосяжні і величні, як широкополий причорноморський степ. Головним для себе в кіномистецтві Сергій Бондарчук вважав – впливати на глядачів тим, що Лев Толстой називав «зараженням почуттями». Тому в усіх своїх кіносказаннях режисер завжди сповідував ідею серця.

Біографи Бондарчука, мистецтвознавці та й багато хто з його колег вважали цього різнобічно обдарованого красеня улюбленцем долі. Та в мистецтві «везе» лише тим, хто дійсно талановитий, хто здатен дерзати і наполегливо йти до своєї мрії.

Сергій Бондарчук ввійшов у кінематограф з усією своєю акторською міццю. Першу ж свою роль підпільника Валька з «Молодої гвардії» актор-фронтвик зіграв так, що Всеволод Пудовкін прокоментував: «Зійшов на екран, як танк!» Не забарилися й головні ролі. Одна з складних і найвідповідальніших – Тарас Шевченко в однойменному фільмі. Розкриттям на екрані образу Тараса Шевченка Бондарчук заявив про себе, як переможець і відразу ввійшов у золотий фонд кіномистецтва. І відразу, у 31 рік, став наймолодшим Народним артистом СРСР! Випадок нечуваний!

Невдовзі Сергія Бондарчука запросили озвучити на

радіо нове оповідання Михайла Шолохова. Це була «Доля людини»... Незабаром актор отримав телеграму від автора: «Ви прочитали краще, ніж я написав». А Бондарчук вже так захопився долею солдата Андрія Соколова, що вирішує спробувати себе в режисурі! Дебютний фільм Бондарчука-режисера отримує Вищу (Ленінську на той час) державну премію. «Доля людини» Бондарчука, де він зіграв ще й головну роль, приголомшила весь світ!

Та доля вела митця до найвищої височини його творчості – величного кінополотна «Війна і мир». Безсмертний твір Л. Толстого завдяки генію Сергія Бондарчука став безсмертним твором кінематографу! Фільм був відмічений у 1968–1969 роках одразу трьома престижними зарубіжними преміями – «Оскар», «Золотим глобусом» та Премією національної ради кінокритиків США.

А розпочиналося все у далекому 1961 році... Тоді збіглося відразу дві обставини: наближалася гучна дата – 150-річчя Бородинської битви та у 1959 році на екрани вийшов фільм американського режисера Кінга Відора «Війна і мир» з Одрі Хепберн в ролі Наташі Ростової, який був тепло прийнятий глядачем. Єдина ж вітчизняна екранізація роману

Л. Толстого – стрічка Якова Протазанова 1915 року – відносилась ще до епохи німого кіно. Ситуацію треба було негайно виправляти. Завдання виявилось настільки грандіозним, що сміливості вистачило лише у енергійного і щирого Бондарчука.

В духовному надбанні людства є кілька особливих творів, що належать життю багатьох поколінь людей. Саме такий твір – роман-епопея «Війна і мир» Л. Толстого. Тому з самого початку написання сценарію було вирішено, що осучаснювати, або домислювати Толстого не потрібно. Толстого апріорі не можна «заглиблювати» (він і так неосяжно глибокий), його не можна «розширяти» (він і так подібний до океану). Він залишається актуальним в усі часи, бо більше всього Толстого цікавила сама людина, її внутрішні монологи, боріння душі.

Тож режисерський сценарій Бондарчука будувався виключно за романом Толстого – починаючи з механічної круговерті світського салону Аннет Шерер до вражаючих епізодів фіналу, де Кутузов вітає солдат-переможців. Сценарій, який був написаний Бондарчуком за рік в творчому співавторстві з Василем Солов'йовим, є квінтесенцією роману Толстого. Ось тільки механічне порівняння: півтори тисячі сторінок тексту роману і 250 сторінок режисерського сценарію, котрий у якийсь фантастичний спосіб вмістив у себе не тільки майже всі сюжетні лінії роману, а й доніс до глядача роздуми великого автора-мислителя.

Відомо, що Лев Миколайович Толстой присвятив роману «Війна і мир» 7 років напруженої і наполегливої праці. Він вивчив величезну кількість історичних документів, мемуарів, приватних листів з палацового відомства. Зібрав цілу бібліотеку книг про війну 1812 року.

Як свідчать документи, Толстой не володів даром легкої творчості і всі його грандіозні світові фрески складаються з нескінченного числа крихітних спостережень. Кілька разів змінювався авторський задум роману, переписувалися сотні сторінок... В архіві письменника зберіглося 15 варіантів тільки початку твору! Врешті-решт величезний епос був закінчений. Толстой вивів на його сторінках 559 персонажів: історичних і вигаданих. Воістину, титанічна праця!

Під час написання «Війни і миру» в одному з приватних листів письменник розмірковував: «Ежели бы мне сказали, что то, что я напишу, будут читать теперешние дети... лет через двадцать, и будут над романом плакать и смеяться, я бы посвятил ему всю свою жизнь и все свои силы». Бажання Толстого виявилось занадто скромним. Його епопею читають вже півтора століття, а до столітнього ювілею твору повним ходом йшла фантастична за своїм розмахом екранізація, яка стала найдорожчою в історії кінематографу. Бюджет картини оцінювався в 100 млн доларів США в цінах 1967 року.

За якихось невідомих вищих законів буття екранізація «Війни і миру» Бондарчуком теж зайняла 7 років. Чотири частини епопеї: «Андрій Болконський», «Наташа Ростова», «1812 рік» і «П'єр Безухов» були зняті з 1961 по 1967 роки. Бондарчук підійшов до екранізації з толстовською скрупульозністю: відвідував Ясну Полян, вивчав рукописи Толстого, консультувався з істориками і науковцями.

Такого ще не було! 58 музеїв країни відкрили для фільму свої фонди. На екрані ми бачимо оригінальні речі початку XIX століття або їхні точні копії, що замовлялися спеціально для картини на сорока підприємствах: озброєння, обідні сервізи, нагороди, ківера. Одних костюмів було виготовлено дев'ять тисяч! Режисерові вдалося, буквально, реставраційно відтворити побут і уклад життя початку XIX століття.

Кастинг для кіноепопеї був безпрецедентним, адже у фільмі одних тільки озвучених персонажів понад трьохсот. На головні ролі пробувалися кращі актори того часу. Андрія Болконського міг зіграти Олег Стриженов, або Кирило Лавров; П'єра – Андрій

Кончаловський, або Інокентій Смоктуновський. На роль Наташі претендували перші красуні: Вертинська, Фатеева, Кустинська... Та Бондарчук зупинив свій вибір на зовсім

потрібні обличчя!» – шукав він. Мабуть тому в його відтворених аристократичних салонах з'явилися потомствена графиня Марія Капніст, кохана адмірала Колчака Анна Тімірєва (обидві десятиліттями відсиділи в таборах), скандальна Вероніка Полонська – актриса, через яку застрелився Маяковський...

Фільм «Війна і мир» став ніби полігоном для нових розробок, ідей – нова вітчизняна плівка Шосткінського хімкомбінату, поліекран, абсолютно феєричні рухи камери! Як тільки Бондарчук не знімав: з гелікоптера, з вишек, з канатної дороги, ставив оператора на ролики на зйомках сцени першого балу Наташі...

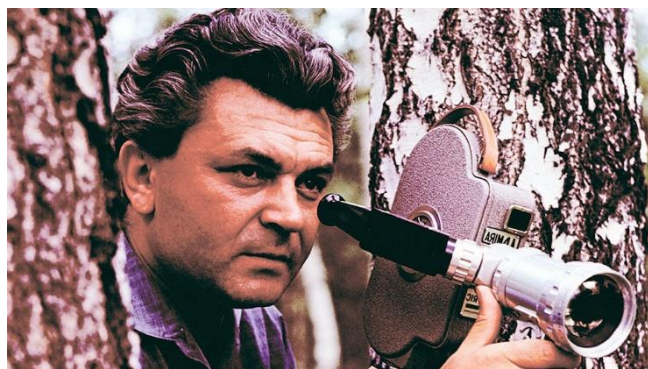

Батальні сцени Бондарчука не мали собі рівних і увійшли в історію кіно. У масовці «Війни і миру» налічувалося 15 тисяч чоловік. Був сформований навіть цілий кавалерійський полк з півтори тисячі коней і вершників.

На півроку знімальна група зі 150 вагонами обладнання прибула у Закарпаття, під Мукачеве, де проходили зйомки Аустерліцької і

Шенграбенської битви за участі в статистах трьох тисяч солдат Прикарпатського військового округу. Головну батальну сцену (Бородіно) знімали в долині Дніпра під Дорогобужем, що на Смоленщині. Було витрачено 23 тони вибухівки, 40 тисяч літрів керосину, півтори тисячі снарядів... І жодного нещасного випадка!

І всі ці тектонічні плити зйомок рухав режисер, все пропускав крізь серце, по іншому не міг! Неймовірна напруга далася взнаки... У Бондарчука на зйомках «Війни і миру»

зупинилося серце... На цілих чотири хвилини! Лікарі ледве змогли повернути його до життя після клінічної смерті. Згадує дружина режисера Ірина Скобцева: «Когда на третий день меня пустили в палату, я увидела его обращённый вовнутрь взгляд...Серёжа взял меня за руку и тихо-тихо прошептал: «Знаешь, князь Андрей, умирая, не в черноту уходит, он уходит в свет». Навіть у останньої межі Майстер думав не про себе,

а про своїх улюблених героїв! Великий режисер, велика Людина.

Казали: «Бондарчук увійшов в картину чорний, як циган, а вийшов білий, як лунь». Такою була для нього ціна «Війни і миру». Але була вона і іншою. 15 квітня 1969 року в Лос-Анджелесі, на церемонії вручення премії «Оскар» за 1968 рік, фільм «Війна і мир» було визнано кращим іншомовним фільмом.

Режисер американської екранізації «Війни і миру» Кінг Відор зустрівся з Сергієм Бондарчуком в Монреалі і... вибачився за свій фільм. Майстри світової кінорежисури Федеріко Фелліні і Френсіс Форд Коппола назвали роботу Бондарчука видатною.

Кіноепопею «Війна і мир» купили 117 країн.

Всього в світі «Війну і мир» подивилося більше 250 млн глядачів.

Приємного Вам перегляду!

https://www.youtube.com/watch?v=V-SAh4jdssA&list=PL4dWJMOQ_a1SSHBN4AUETcZ6FMVCTьOtN

Матеріал підготувала Максимович І.І.